

hur skapelsens artrikedom och Guds kreativitet har mycket att säga om livet på jorden. Skapelsen är i sig själv en bok att läsa, något Svensson upptäckte redan som grabb, och nu bjuder in oss till att läsa själva.

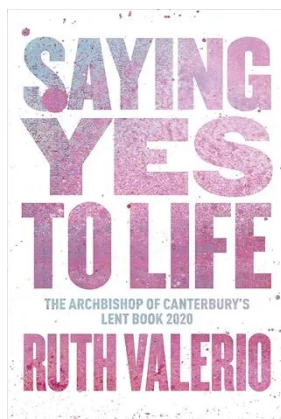
Jag tänker att den här boken bär på något som utmanar kyrkan till profetisk handling. Ålen är blott en av tusentals arter som är hotade på grund av människans rovdraft på skapelsen. Svensson lyckas med att på ett folkbildande sätt entusiasmera för skapelsen, och blanda upp det med filosofi, metafysik, ja till och med teologi, trots att Svensson inte är troende. Jag säger inte att Svensson har gjort en manual för hur kyrkan profetiskt kan engagera sig i den allmänna ekologiska krisen och arters utdöende, men här finns sannerligen lärdomar. Vi lever i en på många vis avmystifierad och avsakraliserad värld där berättelser om skapelsen och dess teologiska dimensioner kvävs av en hyperkapitalistisk räknemaskin. Kyrkan borde också berätta stora och små berättelser om skapelsen och Skaparen och bidra till en sund relation till skapelsen. Kyrkan borde stå emot de krafter som berövar skapelsens invånare dess gudagivna värde, oavsett om det gäller människor eller någon annan art.

Johannes Widlund, författare och grundare av God Jord

DOI: 10.58412/hyb.v3i1.32542

Ruth Valerio, *Saying Yes to Life: The Archbishop of Canterbury's Lent Book 2020* (London: SPCK, 2020), ISBN: 978-0281083770

En av vår tids stora ödesfrågor är klimatet. Varje år möter vi nya rapporter om naturkatastrofer, värmerekord, djur som hotas av utrotning och isar som smälter. Vi kan inte längre blunda för det klimatförändringar vi ser och de effekter våra utsläpp och vår livsstil får för såväl natur, som djur och människor. Hungersnöd, översvämningar och torka tvingar människor bort från sina hem vilket bidrar till konflikter mellan länder, ökade flyktingströmmar och mänskligt lidande. De som drabbas värst är de fattigaste, även om hela skapelsen blir lidande.

Det är i dagsläget inte bara angeläget utan brådskande att vi bromsar utsläppen och vänder utvecklingen för att rädda vår planet och de arter som lever här. Djärva klimatmål har tagits av såväl företag som länder (även om mycket återstår). Vad är kyrkans roll och ansvar?

I många kyrkor har detta varit en perifer fråga. Ibland har man rentav menat att det inte alls är kyrkans ansvar, med motivationen att enligt Bibeln ska jorden gå under. Vårt uppdrag är i stället att predika frälsning. Kanske är det dags att vi omvärderar perspektiven.

Evangelisation och klimatengagemang behöver inte stå emot varandra. Frälsning och skapelse hänger ihop, åtminstone om man får tro Ruth Valerio, som adresserar dessa frågor i boken *Saying Yes to Life*. Med utgångspunkt från skapelseberättelsen ställer hon sig frågan vad det innebär att vara skapad till Guds avbild och vad vårt ansvar gentemot skapelsen är. Hur bör vi som kyrka och kristenhet resonera teologiskt och praktiskt? Hur kan vi agera i relation till våra medmänniskor, oss själva och vårt klimat?

Valerio är en teolog som är engagerad i miljöfrågor och social aktivist. Hon har arbetat som global chef för påverkan och opinionsbildning i organisationen Tearfund. Vidare är hon engagerad i A Rocha och Oikos Network, två organisationer vilka på kristen grund värnar skapelsen, samt är "Canon Theologian" vid Rochesterkatedralen. Hon har sin teologexamen från Cambridge University, en doktorsexamen från King's College i London, och är hedersdoktor vid Universities of Winchester and Chichester. Dessutom är hon förankrad i 24/7-bönerörelsen och den lokala församlingen. Enkelt uttryckt är Valerio väl inläst på frågor om klimatet. Det märks också i hennes bok.

Saying Yes to Life är den officiella fasteboken från ärkebiskopen av Canterburys administration och är tänkt att läsas i kyrkor världen över som en del av fastan. Under de fyrtio dagar fastan pågår, då kyrkan lever med berättelsen om Jesus vandring till Golgata, tar Valerio samtidigt med oss in i en resa genom skapelseberättelsens första sju dagar. Genom att i bokens introduktion sätta in skapelseberättelsen från Första Mosebok i en bredare historisk kontext och relatera den till andra liknande skapelse-

berättelser tydliggör hon Guds suveränitet som den ende guden och skapare av allt, men också människans unika utgångspunkt som Guds avbild. Till skillnad från andra religioner beskrivs, enligt Valerio, människan i Första Mosebok som en varelse med en särställning att inte bara härska över jorden, utan också vara Guds medskapare i skapelsen. Det ger en spännande utgångspunkt för diskursen om skapelse, klimat och samhällsansvar.

I boken leder författaren metodiskt läsaren genom var och en av de sju dagarna i skapelseberättelsen. Varje dags tema behandlas i ett bibliskt, historiskt, teologiskt, sociologiskt och ekologiskt perspektiv och ger slutligen ett förslag till samtalsfrågor, konkreta handlingar och en bön.

Exempelvis inleds första kapitlet med att titta på den första skapelsedagen där ljus blir till och Gud skiljer ljus från mörker. Ljuset blir därmed temat för kapitlet och med utgångspunkt i hur ljuset skildras i Bibeln, som något som symboliserar Guds närvaro och vägledning tar hon läsaren genom Gamla testamentet vidare in i nya och landar i beskrivningarna av Jesus som världens ljus och de som tror på honom som ljusets barn. Den röda tråden i Bibeln blir att ljuset inte samexisterar med mörkret och att ljuset alltid är starkare. Det gör evangeliet till något som ger hopp till människor vilka upplever sig leva i mörker. Därefter fortsätter Valerio med att beskriva ljusets funktion i skapelsen. Allt liv, både i havet och på land är beroende av ljuset och det räcker med en liten rubbning i detta för att det ska få stora konsekvenser. Hon visar på exempel från olika delar av världen där djur och växtlighet är beroende av ljuset på olika sätt och problematiserar sedan hur elektriciteten och skapandet av konstgjort ljus fått effekter på ekosystem och djurarter, inte minst i närheten av storstäder. Elektricitet med alla sina fördelar är trots allt en av de största källorna till koldioxidutsläpp i vår värld. Vad innebär det?

I varje kapitel lyfts, parallellt med fakta, berättelser och röster från runt om i vår värld vilka sätter Valerios tankegångar i sitt sammanhang och gör att resonemanget om klimat och teologi inte bara blir ord utan kläs i kött och konkreta exempel. Berättelserna låter mig som läsare förstå hur hela vår jord i sin mänsklighet och skapelse hänger ihop i en vacker

helhet. Varje kapitel avslutas sedan med diskussionsfrågor. Till dessa frågor läggs också konkreta exempel på handlingar som privatpersoner och kyrkor kan göra för att förändra sina levnadsvanor till det bättre, samt en bön om överlåtelse (varje bön skriven av människor från olika delar av världen).

På det här sättet går Valerio genom varje dag i skapelseberättelsen och lyfter olika tematiker utifrån dem, så som ljus, vatten, land, årstider, djurliv och mänskligheten. Det är ett gediget upplägg som andas både utmaning och hopp. Hon räds inte för att ta upp frågor om miljö samt både etiska och politiska dilemman. Bland annat problematiserar hon inte bara miljöföroreningar utan även teologiska problem som dualism samt sociala orättvisor, kolonialism och jämställdhet.

Avslutningsvis landar bokens sista kapitel ner i den sjunde dagen och sabbatens vila, vilket kopplas till uppståndelsen som kulmen på fastan. Den sjunde dagen bär på hoppet om uppståndelsen och ett löfte om att Gud en dag kommer skapa ny himmel och en ny jord. I det löftet finns en enorm kraft vi får vila i och det ger oss inspiration att agera här och nu.

Saying Yes to Life är boken jag inte visste att jag alltid har saknat. Jag som länge har sett klimatengagemang som en naturlig följd av lärjungaskap och evangelisation har ibland saknat röster som tydligt kopplar dem samman. Särskilt i mötet med yngre generationer har jag noterat att engagemanget för klimatet gått sida vid sida med den andliga kallelsen de upplever och att det inte finns en motsättning i att predika frälsning och miljöengagemang. Tvärtom kan kyrkan och vi som kristna vara en tydlig profetisk röst in i vår samtid genom vårt engagemang i klimat-, miljö- och sociala frågor.

Genom att stå upp för de fattiga, arbeta mot orättvisor och orättfärdighet och värna om vår skapelse predikar vi hopp in i en dyster värld och kan få peka på frälsningen i Jesus. Att se vår roll som Guds avbilder i skapelsen är att få kliva in i den kallelsen Gud har lagt över våra liv och få vara ett ljus bland människor i vår tid. Valerio förklarar varför detta engagemang är viktigt. Hon erbjuder också verktyg för hur vi kan agera och hopp för att tro att det är möjligt att bidra till förändring. Genomgående

uppmantar boken till handling. Ibland när det talas om klimat och världens orättvisor är det lätt att slås av uppgivenhet och bli passiv. Valerio lyckas skapa en ton av hoppfullhet och handlingskraftighet.

Valerio beskriver kyrkan som en sovande jätte. Nästan en tredjedel av världens människor relaterar till den kristna tron. Tänk om vi kunde vakna upp och förstå vilken enorm möjlighet vi har att faktiskt göra skillnad, både för våra medmänniskor och för hela vår skapelse. Jag tror att kyrkan har möjligheterna att starta en rörelse som kan uträtta under! En våg av människor, fyllda av ande, skapade till Guds avbild för att upprätta skapelsen. Valerio har, enligt min uppfattning, skrivit en viktig bok med ett tydligt bidrag till samtalet om kyrkans profetiska roll i vår tid och i vår värld. Jag låter därför henne få sista ordet:

As people of faith, we don't just state our beliefs – we live them out. One belief is that we find purpose and joy in loving our neighbors. Another is that we are charged by our creator with taking good care of his creation ... Resurrection churches, resurrection lives. This is the calling that is on us as we look at all that God has made and say yes to life. (169)

Ida-Maria Brengesjö, evangelist Equmeniakyrkan

DOI: 10.58412/hyb.v3i1.32539